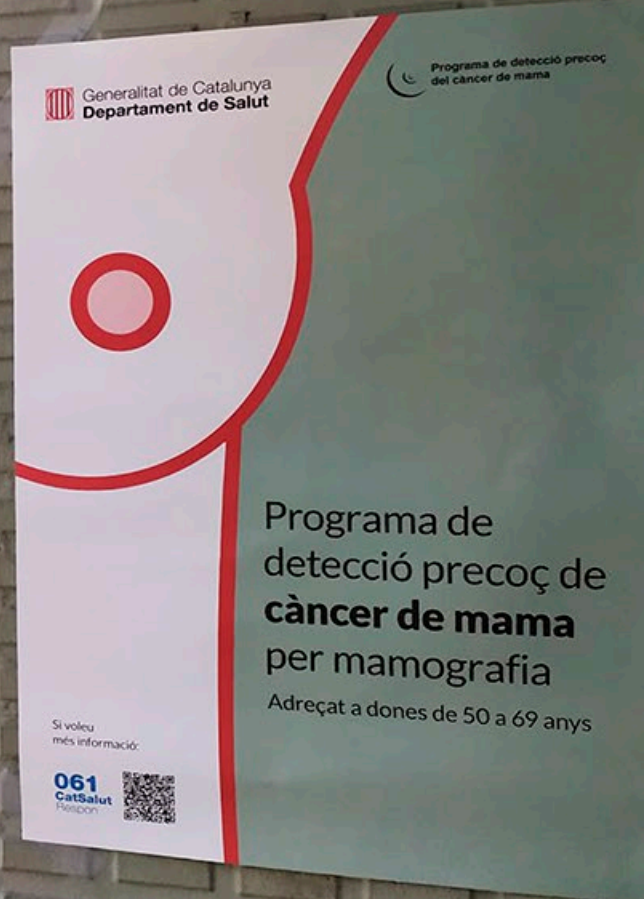

Avaluació del Programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona

© 2022 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats.

<https://www.aspb.cat/documents/avaluació-PDPCM-2020>

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons

Reconeixement – No Comercial – No Derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Títol: Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2020

Responsables de l'Informe

Gemma Serral, Maria José López i Lucia Artazcoz (Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB)

Col·laboradors/es

Xavier Castells, Francesc Macià, Margarita Posso i Marta Román (Parc de Salut Mar)

Xavier Martínez (Hospital Vall d'Hebron)

M Jesús Quintana, Judit Solà (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau)

Jaume Grau, Marta Aldea (Hospital Clínic)

Carme Beni (Consorci Sanitari de Barcelona)

Cita recomanada

Serral G, López MJ, Artazcoz L. Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2020. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2022.

Índex

Resum executiu	4
Resumen ejecutivo	5
Executive summary	6
Introducció	7
La COVID-19	9
Objectius	10
Mètodes	12
Recollida de dades	12
Descripció dels indicadors	12
Resultats	15
Resultats de l'activitat realitzada al 2020	15
Resultats de l'activitat realitzada al 2020 segons districte	18
Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades	20
Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor	23
Conclusions	25
Recomanacions	27
Annex	28
Referències	31

Resum executiu

Des de l'oficina tècnica del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona s'avaluen, anualment, una sèrie d'indicadors de procés obtinguts de les unitats de cribratge dels hospitals que conformen el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona.

El Programa convida les dones de 50 a 69 anys, residents a la ciutat de Barcelona, a realitzar-se un control mamogràfic bianual.

El Programa es va iniciar fa més de 25 anys i aproximadament, el 55% de les dones convidades hi participen. Anualment, es detecten uns 260 càncers de mama que representa una taxa del 5,4‰.

Degut a la pandèmia, l'any 2020 es va citar la meitat de les dones de les que estaven programades inicialment; i conseqüentment, es va reduir un 50% el diagnòstic de càncers. Tot i així, les dades percentuals dels diferents indicadors, com la participació en el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona (52,6%) o la taxa de detecció de càncers (5,3‰), entre d'altres, van assolir valors similars als darrers anys avaluats.

Resumen ejecutivo

Desde la oficina técnica del Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona se evalúan, anualmente, una serie de indicadores de proceso obtenidos de las unidades de cribado de los hospitales que conforman el Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona.

El Programa invita a las mujeres de 50 a 69 años, residentes en la ciudad de Barcelona, a realizarse un control mamográfico bianual.

El Programa se inició hace más de 25 años y aproximadamente el 55% de las mujeres invitadas participan. Anualmente, se detectan unos 260 cánceres de mama que representa una tasa del 5,4‰.

En la actividad del año 2020, y bajo pandemia de la Covid-19, el Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama ha evaluado una reducción del 50% en el diagnóstico de cánceres debido al estado de alarma decretado entre los meses de marzo y mayo de 2020.

Debido a la pandemia, en 2020 se citó a la mitad de las mujeres de las que estaban programadas inicialmente; y consecuentemente, se redujo un 50% el diagnóstico de cánceres. Aun así, los datos porcentuales de los diferentes indicadores, como la participación en el Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona (52,6%) o la tasa de detección de cánceres (5,3‰), entre otros, alcanzaron valores similares a los últimos años evaluados.

Executive summary

The technical office of the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program annually evaluates a series of process indicators obtained from the screening units of the hospitals that make up the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program.

The Program invites women from 50 to 69 years old, residing in the city of Barcelona, to undergo a biannual mammogram control.

The Program began more than 25 years ago and approximately 55% of the invited women participate. Annually, about 260 breast cancers are detected, representing a rate of 5.4‰.

In the 2020 activity, and under the Covid-19 pandemic, the Breast Cancer Early Detection Program has evaluated a 50% reduction in the diagnosis of cancers due to the state of alarm decreed between in March and May 2020.

Due to the pandemic, in 2020, half of the women who were initially scheduled were cited; and consequently, the diagnostic of cancers was 50% reduced. However, the percentage data of the different indicators, such as the participation in the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program (52.6%) or the cancer detection rate (5.3‰), among others, reached similar values in recent years evaluated.

Introducció

El **Programa de detecció precoç del càncer de mama** (PDPCM) va començar a Barcelona el novembre de 1995, ara farà 25 anys del seu inici. Es va iniciar als districtes de Sant Martí i Ciutat Vella i es va anar implantant gradualment a la resta de la ciutat. L'any 2004, el PDPCM ja era present a tota la ciutat de Barcelona. El PDPCM va néixer en el context del Pla de Salut de Catalunya llavors vigent amb els objectius operatius definits pel Pla Director d'Oncologia. En aquest marc, es va crear l'Oficina Tècnica (OT) de la ciutat de Barcelona i l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) va rebre l'encàrrec del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB) d'assumir-ne les funcions. L'ASPB com a entitat externa i que treballa en la comunitat, assumeix el rol de coordinació de totes les tasques que es deriven de la posada en marxa i avaluació del PDPCM cada any a la ciutat.

L'OT de Barcelona **coordina** el reclutament de les diferents rondes de dones que s'incorporen cada any al cribratge en cadascun dels districtes de la ciutat; **comunica** a través de xerrades amb les dones que s'incorporen al cribratge i a través de material específic tant a les dones que s'incorporen al programa com als equips de professionals de l'Atenció primària i altres professionals reforçadors del programa; i finalment, s'encarrega **d'avaluar** anualment els indicadors referents al procés i resultats del cribratge de tots els hospitals de la ciutat. Amb la informació resultant s'elabora un informe d'avaluació anual

La població diana del programa consisteix en les dones de 50 a 69 anys residents a Barcelona. Cada hospital té assignats uns determinats territoris de la ciutat. Dins de cada territori, a més, cada hospital cita les dones per Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dins de les ABS per secció censal. Les cinc

zones en què queda dividida la ciutat, segons l'hospital de referència, poden observar-se a la figura 1.

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència

- Hospital del Mar: Ciutat Vella i Sant Martí.
- Hospital de l'Esperança: Gràcia i Sarrià Sant Gervasi.
- Hospital de la Vall d'Hebron: Horta i Nou Barris.
- Hospital Clínic: Esquerra de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Les Corts.
- Hospital de la Sta. Creu i St. Pau: Dreta de l'Eixample, Guinardó i Sant Andreu.

L'oferta del programa consisteix en la pràctica d'una mamografia cada 2 anys a totes les dones de 50 a 69 anys. Es fa doble projecció (craniocaudal i obliqua) i doble lectura de cada mamografia per part de dos radiòlegs per separat. En cas de desacord, es fa consens o arbitratge amb un tercer radiòleg.

La COVID-19

El coronavirus SARS-CoV-2 és un tipus de virus que produeix, en les persones, una malaltia infecciosa anomenada COVID-19. El primer cas (cas índex) de la pandèmia es va donar a Wuhan (Xina), el 17 de novembre del 2019. Els casos es van anar estenent per tot el món, arribant el primer cas a Europa el 25 de gener del 2020 (França). A Espanya, va arribar el 31 de gener del 2020 a l'illa de La Gomera (Canàries). En el mes de febrer es va informar d'un gran brot a Milà (Itàlia).

Els casos varen anar creixent exponencialment fins que el 13 de març del 2020 l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va declarar Europa com nou epicentre del virus. L'endemà, el 14 de març del 2020, es va declarar l'estat d'alarma a tot l'Estat Espanyol, la primera onada de la pandèmia va convertir els centres sanitaris en pràcticament monogràfics de la COVID-19 i, entre altres suspensions, es va aturar el cribratge del càncer de mama; estratègia dirigida a dones d'entre 50 i 69 anys amb l'objectiu de detectar de forma precoç aquesta malaltia quan encara no presenta símptomes i sol tenir un millor pronòstic i més possibilitats de curació.

La pandèmia de COVID-19 ha tingut un impacte elevat en el Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama. Durant l'estat d'alarma es varen interrompre les invitacions per fer les mamografies de cribratge de càncer de mama a causa del caràcter no urgent del cribratge i amb l'objectiu de disminuir la transmissió a la població participant. En el mes de maig del 2020, es va finalitzar l'estat d'alarma i moltes unitats van reprendre la seva activitat entre els mesos de juny a setembre del 2020.

La pandèmia va provocar diferents onades ([veure informació de la Covid-19 a la web de l'ASPB](#)) i a finals de l'any 2020, es comptabilitzaven més de 1,8 milions de morts arreu del món degut a la COVID-19.

El greu problema de saturació del sistema sanitari amb la necessitat d'incrementar la capacitat de llits de crítics dels hospitals, i de desviar gran part dels recursos materials i personals en aquestes unitats de crítics al llarg de les diferents onades, ha provocat de forma secundària, contratemps en altres àmbits mèdics com ha estat el cribratge.

Objectius

L'objectiu general del programa de detecció precoç de càncer de mama a Barcelona és **“estabilitzar la tendència creixent de la mortalitat per càncer de mama en les dones en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquest programa”¹**.

Recentment, en el context de discussió sobre el cribratge de càncer de mama, la Comissió Assessora de Cribratge del Càncer del Pla Director d'Oncologia va publicar una revisió dels beneficis i efectes adversos². La Comissió va recomanar mantenir el Programa de cribratge de càncer de mama, garantir-ne la qualitat i l'avaluació, i millorar la informació a les dones i professionals per permetre una decisió informada.

En aquest context, les línies estratègiques per al cribratge de càncer de mama, revisats pel Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020³ i especificats al Pla Director d'Oncologia 2017-2019⁴, són els següents:

1. Garantir i millorar la qualitat del Programa i reduir la variabilitat. Per aconseguir això es proposa:
  - Establir uns requisits mínims per als i les professionals i d'organització de les oficines de cribratge.
  - Continuar l'avaluació anual del Programa i millorar el sistema d'avaluació per facilitar el retorn en l'àmbit de les oficines de cribratge, les unitats radiològiques, i professionals.
  - Desenvolupar un programa de formació inicial i continuada de professionals del Programa.
  - Estendre les invitacions a les dones que han participat en el Programa fins als 69 anys a l'edat de 74 anys.

2. Facilitar informació a les dones i professionals
  - Millorar i homogeneïtzar la informació oferta a la dona convidada sobre els beneficis i riscos del cribratge perquè pugui prendre una decisió informada sobre la seva participació en el Programa.
  - Millorar la participació de les dones en el cribratge fins assolir el 70% de participació en el Programa.

Mètodes

Recollida de dades

Cada any, els hospitals envien a l'Oficina Tècnica del l'ASPB les dades de l'activitat realitzada durant l'any anterior a nivell d'ABS per tal de poder calcular els indicadors.

Només es recullen les **dades** de les **ABS** que han finalitzat el cribratge, és a dir que han iniciat i acabat el cribratge entre 1 de gener i 31 de desembre de l'any analitzat. Si una ABS no ha finalitzat el cribratge, es deixa per a l'avaluació de l'any següent. Alhora, també es recullen les **dades** de tot el **districte**, si aquest ha finalitzat la ronda en l'any que s'avalua (tanca ronda de districte amb l'avaluació dels darrers dos o tres anys).

Descripció dels indicadors

Prèvia revisió de les guies europees de qualitat⁵ i posterior treball de consens amb el grup de Barcelona⁶ (6), es varen establir les següents definicions operatives:

Població diana: dones d'entre 50 i 69 anys residents a la ciutat de Barcelona.

Població convidada: dones que un cop tretes les exclusions que determina el programa, són finalment convidades a participar.

Motius d'exclusió: defunció, diagnòstic previ de càncer de mama, error de padró (dones que es coneix que ja no són al territori i es desconeix on es localitzen ara), malaltia terminal i/o mental profunda que impedeix

la realització de la mamografia i dones que es donen de baixa del programa voluntàriament (no en volen ni rebre informació).

Dones de cribratge inicial: dones que participen per primera vegada en el programa independentment de les vegades que hagin estat convidades a participar. Es poden diferenciar en:

- **Dones primer cribratge i primera invitació:** dones convidades per primera vegada i participen en el programa.
- **Dones primer cribratge no participants en invitacions anteriors:** dones convidades en diverses ocasions que mai han participat i que ara sí que ho han fet.

Dones de cribratge successius: dones que participen en el programa i que ja ho han fet en alguna ocasió anterior. Es poden diferenciar en:

- **Dones cribratge successius amb participació regular:** dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta en els 30 últims mesos.
- **Dones cribratge successiu amb participació irregular:** dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta fa 30 mesos o més.

Els indicadors d'avaluació del programa són:

1. Accés i ús del cribratge (participació i cobertura)

- **Participació:** percentatge de dones convidades que participen en el programa.
- **Cobertura mínima coneguda:** dones que es controlen per alguna via, tant si és dins com fora del programa. S'obté afegint a les dones participants, aquelles no participants que es controlen per altres vies (pública i/o privada) i les no participants perquè fa menys de 6 mesos que ja s'han fet una mamografia. És una dada infraestimada, perquè la informació de les no participants s'obté a

través de les trucades que fan els hospitals a aquestes dones no participants.

2. Indicadors o estàndards de qualitat

- **Control rutinari:** dones que, sigui com a resultat directe de la mamografia de cribratge, o després d'haver passat per un procés d'estudi, finalment el resultat és negatiu i per tant seran convocades en un període de dos anys per les vies rutinàries del programa.
- **Reconvocatòria:** dones a les quals se'ls fa alguna prova diagnòstica addicional (invasiva o no invasiva) per clarificar la naturalesa d'una anormalitat detectada a la mamografia de cribratge.
- **Proves invasives:** dones que són sotmeses a proves invasives (punció).
- **Control avançat:** dones que després d'haver passat per un procés d'estudis addicionals, els radiòlegs decideixen convocar-les a un control avançat a l'any.
- **Taxa de detecció:** dones a les que se'ls ha diagnosticat una neoplàsia maligna de la mama per cada 1.000 participants.

Resultats

A Barcelona, la població diana del programa de detecció precoç del càncer de mama és d'unes 200.000 dones i cada any se'n citen aproximadament la meitat.

Resultats de l'activitat realitzada al 2020

Durant el 2020 s'hauria d'haver cribrat la població de dones corresponents a 33 ABS de Barcelona en diferents rondes de cribratge, tal com mostra la Taula 1. En el 2020, i per causes derivades de la pandèmia de Covid-19, el programa va poder fer l'activitat només en 17 d'aquestes 33 ABS.

Taula 1. Districte, Àrea Bàsica de Salut i ronda de cribratge a l'any 2020

Districte	Àrea Bàsic de Salut Prevista en el 2020	Àrea Bàsica de Salut Realitzada en el 2020	Ronda
Ciutat Vella	1A	1A	13 Ronda
Eixample esquerra	2E		10 Ronda
Eixample dreta	2I, 2J, 2K	2I, 2K	10 Ronda
Sants-Montjuïc	3B		10 Ronda
	3E, 3G, 3I	3E, 3G, 3I	9 Ronda
Les Corts	4A, 4B	4A, 4B	9 Ronda
	4C		10 Ronda
Sarrià-St. Gervasi	5D, 5E	5E	10 Ronda
Gràcia	6C, 6D, 6E	6C, 6E	11 Ronda
Horta	7C, 7E		11 Ronda
Guinardó	7A		11 Ronda
Nou Barris	8A, 8C, 8E, 8H, 8I	8C, 8E	10 Ronda
Sant Andreu	9A, 9C	9C	10 Ronda
Sant Martí	10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G	10B, 10C, 10D	13 Ronda

Les dades es compararan amb l'avaluació del 2018. En ser un programa bianual, l'any 2018 coincideix amb les mateixes ABS's i sota un escenari d'abans de la pandèmia. D'aquesta manera, podem tenir una dimensió de l'afectació de la pandèmia en el cribratge de càncer de mama.

En l'activitat desenvolupada en el 2020, s'ha convidat a participar en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona un total de 47.659 dones, al voltant de la meitat de l'any 2018 (l'any 2018: 97.299 dones), de les quals van **participar-hi 25.085** (l'any 2018: 52.782 dones), és a dir, **un 52,6%**, essent la participació similar als darrers anys (52,5% a l'any 2019 i 54,2% l'any 2018).

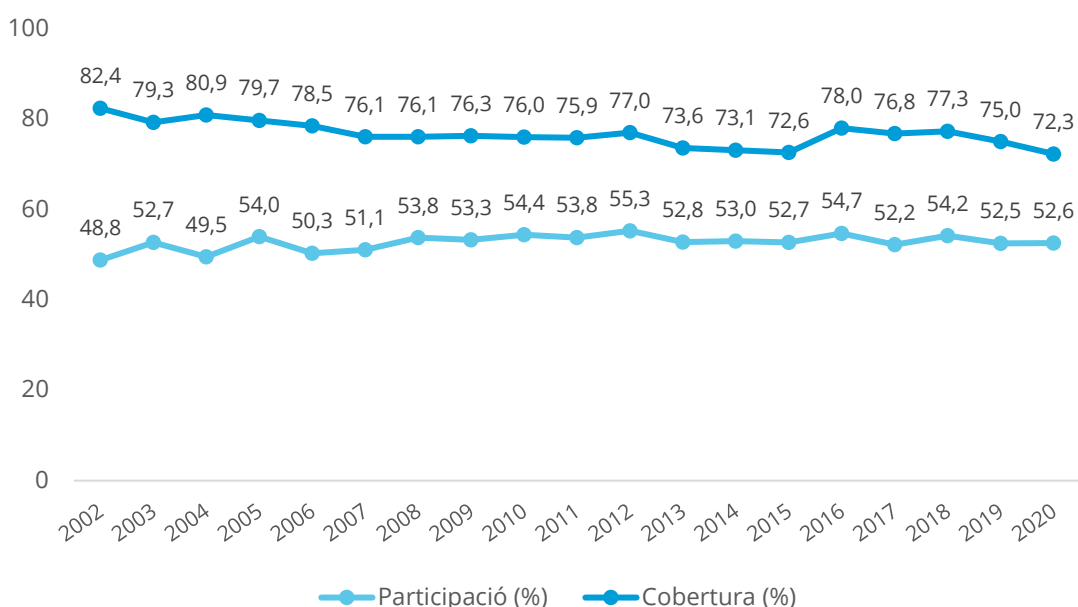
La **cobertura mínima coneguda**, és a dir, les dones que a Barcelona es fan mamografies per a la detecció precoç del càncer de mama sigui a través del Programa o per altres vies (principalment en el sector privat) **va ser del 72,3%**, dada inferior a l'any 2018 (77,3%). Es van diagnosticar 132 càncers pel programa (l'any 2018: 284 càncers), és a dir, una taxa de detecció del **5,3 dones diagnosticades per cada 1.000 participants**. Amb aquestes dades s'observa una **reducció al voltant del 50% del diagnòstic de càncers de l'any 2020 respecte del 2018**.

A la Figura 2, es presenta l'evolució de la participació i la cobertura mínima pel global de la ciutat de Barcelona entre 2002 i 2020. La **participació** mostra una tendència força **estable al llarg dels anys**, entre **el 52% i el 54%**. Contràriament, la **cobertura** mínima presenta una tendència de **decreixement** constant, amb excepció de l'any 2016 en què augmenta 5,4 punts, tornant a decreixer lleugerament els darrers anys. Cal recordar que la cobertura equival a les dones que es fan la mamografia de diagnòstic preventiu per qualsevol possible via, i que és una dada infraestimada ja que no hi ha un registre de les dones que es controlen per altres vies. Aquesta dada s'estima a partir de la informació que obtenen els hospitals a través de les dones no participants. Per tant, la disminució de la cobertura podria

estar responent a la capacitat de contactar amb aquelles dones que no participen al programa per part dels hospitals de referència.

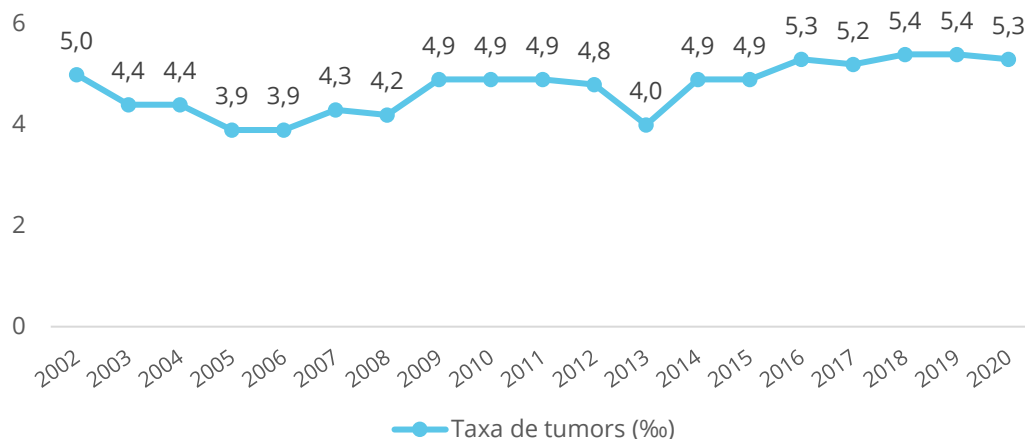
En referència als estàndards aconsellats a nivell europeu⁵, la participació al programa continua estant per sota de les recomanacions, essent aquesta d'un mínim del 70%, no obstant, la cobertura mínima coneguda es manté dins d'aquests paràmetres.

Figura 2. Evolució de la participació (%) en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona i de la cobertura mínima coneguda (%) segons dades reportades pels hospitals proveïdors del programa des de l'any 2002 fins al 2020. Barcelona, 2020.

A la Figura 3 es mostra l'evolució de **la taxa de càncers diagnosticats**, la qual té una tendència força estable des de l'any 2009 i fins al 2015 (a excepció de l'any 2013). Entre el 2015 i el 2016 s'observa un increment que s'estabilitza els últims anys, essent diagnosticades aquest últim any **5,3 dones per cada 1000 participants**.

Figura 3. Evolució de la taxa de càncers diagnosticats (%) en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona des de l'any 2002 fins al 2020. Barcelona, 2020.

Resultats de l'activitat realitzada al 2020 segons districte

Respecte l'activitat realitzada durant l'any 2020 pel Programa de Cribratge s'observa com els districtes de **Nou Barris, Ciutat Vella, Sant Martí i Sant Andreu**, són aquells que presenten **percentatges més alts de participació**, superior al 60%, veure Taula 2. El percentatge més baix de participació correspon als districtes de Sarrià-Sant Gervasi (32,2%) i Les Corts (37,4%), els més benestants de la ciutat. En aquells districtes on es coneixen les dades de la participació de dones estrangeres, s'observa com la participació de les dones nascudes fora d'Espanya és força semblant a la participació global. En el cas del districte de Sarrià-Sant Gervasi la participació de dones estrangeres està per sobre de la participació global (32,2% participació global, vs. 44,9% dones estrangeres).

Els districtes amb una taxa més elevada de controls avançats van ser els barris de l'Eixample (dreta) i a Sants-Montjuïc. **Les taxes més elevades de proves invasives** es van realitzar als districtes de **L'Eixample (dreta) i Sant Andreu**, en el 2,0%. En la detecció de càncers, aquest indicador va del 2,1% de Ciutat Vella a 8,3 % de Sants-Montjuïc.

Taula 2. Principals indicadors de procés en el total de cribratge de l'activitat realitzada per districtes a l'any 2020. Barcelona, 2020.

	Ciutat Vella	Eixample (dreta)	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-St. Gervasi	Gràcia	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	1542	5183	7959	6856	4784	5873	4464	3999	9728	50388
Total exclusions	169	122	116	61	576	597	289	88	711	2729
Total exclusions (%)	12,3	2,4	1,5	0,9	13,7	11,3	6,9	2,3	7,9	5,7
Invitades global	1373	5061	7843	6795	4208	5276	4175	3911	9017	47659
Participació global	893	2934	3514	2543	1353	2579	3153	2433	5683	25085
Participació (%)	65,0	58,0	44,8	37,4	32,2	48,9	75,5	62,2	63,0	52,6
Invitades estrangeres	247	*	*	*	287	414	*	*	1030	1978
Participació estrangera	133	*	*	*	129	220	*	*	586	1068
Participació estrangera (%)	53,8	*	*	*	44,9	53,1	*	*	56,9	54,0
Invitades ¹	1056	4171	4797	3330	1970	3152	3334	3224	6684	31718
Participació regular	815	2751	3031	2022	1135	2283	2920	2251	5278	22486
Participació regular (%)	77,2	66,0	63,2	60,7	57,6	72,4	87,6	69,8	79,0	70,9
Invitades ²	317	890	3046	3465	2235	2123	841	687	2333	15937
Participació irregular	78	183	483	521	218	296	233	182	405	2599
Participació irregular (%)	24,6	20,6	15,9	15,0	9,8	13,9	27,7	26,5	17,4	16,3
Mamografia fora del programa	107	890	1020	1182	1683	1736	439	708	1614	9379
Taxa de cobertura (%)	72,8	75,6	57,8	54,8	72,1	81,8	86,0	80,3	80,9	72,3
Cribratge rutinari	889	2863	3436	2486	1341	2553	3133	2385	5633	24719
Cribratge rutinari (%)	99,6	97,6	97,8	97,8	99,1	99,0	99,4	98,0	99,1	98,5
Controls avançats	1	49	60	39	3	8	2	35	22	219
Controls avançats (%)	0,1	1,7	1,7	1,5	0,2	0,3	0,1	1,4	0,4	0,9
Indicació reconvocatòria	33	217	318	272	76	159	76	170	253	1574
Indicació reconvocatòria (%)	3,7	7,4	9,0	10,7	5,6	6,2	2,4	7,0	4,5	6,3
Dones amb proves inv.	4	58	53	45	15	36	19	49	65	344
Dones amb proves inv. (%)	0,4	2,0	1,5	1,8	1,1	1,4	0,6	2,0	1,1	1,4
Càncers detectats	2	19	18	18	8	16	14	12	25	132
Detecció de càncer (‰)	2,2	6,5	5,1	7,1	5,9	6,2	4,4	4,9	4,4	5,3

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

Com s'ha dit, anualment es convida a participar en el Programa aproximadament a la meitat de la població diana de la ciutat, la qual cosa vol dir que es necessiten dos o tres anys per tal de completar tot el districte de cribratge (o, tancar la ronda). La Taula 3 mostra els districtes que durant el 2020 tanquen la ronda de cribratge.

Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribratge a l'any 2020. Barcelona, 2020.

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Any cribratge	Ronda
Sants-Montjuïc	3B	2018	9 Ronda
	3A, 3C, 3D, 3H	2019	
	3E, 3G, 3I	2020	
Les Corts	4C	2018	9 Ronda
	4A, 4B	2020	

Com es pot observar en la Taula 3 amb l'activitat del 2020 es tanca ronda en 2 districtes de la ciutat. Els districtes són: Sants-Montjuïc i Les Corts (en 9 ronda tots dos).

La Taula 4 mostra els principals indicadors del programa per aquells districtes que tanquen ronda el 2020. Els indicadors mostren l'activitat global de la ronda. El districte de **Sants-Montjuïc** és el que **presenta un percentatge més alt de participació**. D'altra banda, **Les Corts** és el que presenta un **percentatge més baix**. Respecte la cobertura mínima coneguda, el districte de Les Corts presenta la cobertura més baixa (58,8%).

Taula 4. Principals indicadors de procés en el total de cribratge en els districtes que tanquen ronda a l'any 2020. Barcelona, 2020.

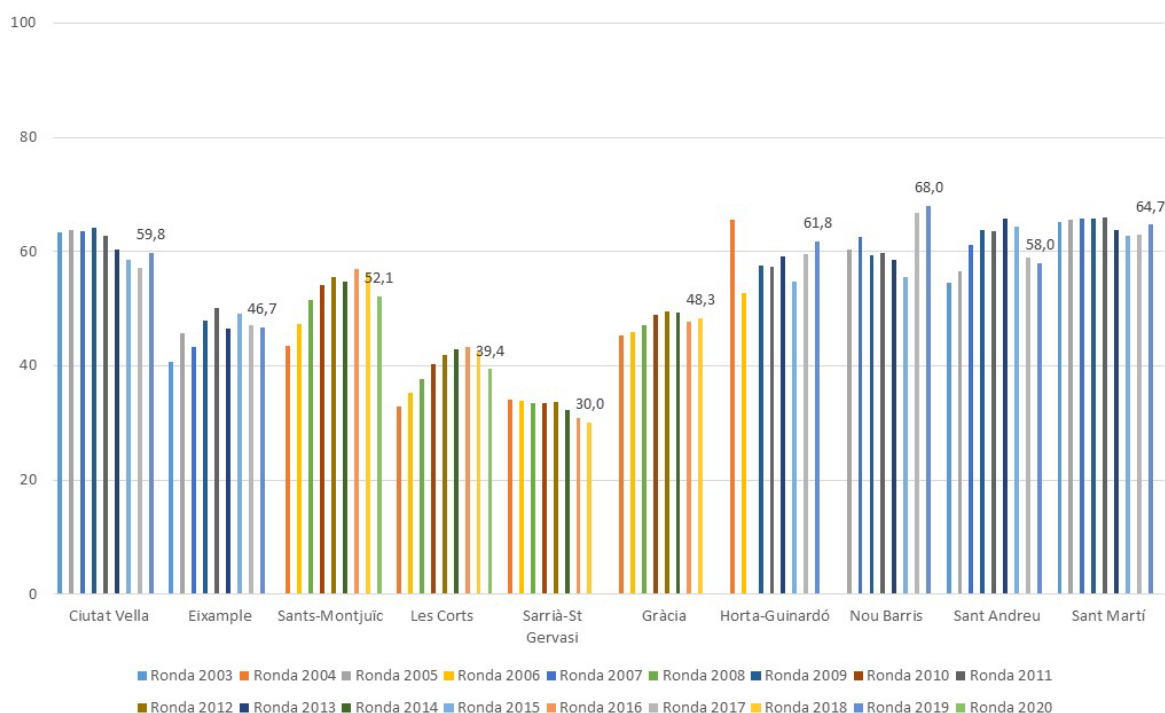
	Sants-Montjuïc	Les Corts	Total
Població diana	18208	10914	29122
Total exclusions	350	160	510
Total exclusions (%)	2,0	1,5	1,8
Invitades global	17858	10754	28612
Participació global	9300	4242	13542
Participació (%)	52,1	39,4	47,3
Invitades estrangeres	*	*	*
Participació estrangeres	*	*	*
Participació estrangeres (%)	*	*	*
Invitades ¹	11248	5501	16749
Participació regular	8106	3506	11612
Participació regular (%)	72,1	63,7	69,3
Invitades ²	6610	5253	11863
Participació irregular	1194	736	1930
Participació irregular (%)	18,1	14,0	16,3
Mamografia fora del programa	2303	2083	4386
Taxa de cobertura (%)	65,0	58,8	62,7
Cribratge rutinari	9098	4151	13249
Cribratge rutinari (%)	97,8	97,9	97,8
Controls avançats	139	64	203
Controls avançats (%)	1,5	1,5	1,5
Indicació reconvocatòria	825	423	1248
Indicació reconvocatòria (%)	8,9	10,0	9,2
Dones amb proves inv.	142	72	214
Dones amb proves inv. (%)	1,5	1,7	1,6
Càncers detectats	63	27	90
Detecció de càncer (%)	6,8	6,4	6,6

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

La Figura 4 mostra l'evolució de la participació en els diferents districtes de la ciutat segons rondes acabades des de l'any 2003 fins l'any 2020. En aquesta figura destaca la tendència decreixent en la participació al districte de Ciutat Vella per després, a la ronda de l'any 2019, fer un repunt. A Sarrià-St. Gervasi s'observa un punt d'inflexió l'any 2012, ronda en què s'arriba al major percentatge de participació en el districte, essent del 33,7%. La participació en la darrera ronda va ser del 30,0%, essent el districte amb la participació més baixa. El districte de Sants-Montjuïc presenta uns percentatges de participació força estables i les Corts té un petit augment passant de 37,7% en la ronda del 2008 a 39,4% en la ronda del 2020.

Figura 4. Evolució del percentatge de la participació (%) en els districtes de la ciutat en rondes finalitzades. Barcelona, 2020.

Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor

Quant a la participació en el global dels cribratges segons hospital proveïdor de la zona d'influència (Taula 5), aquesta dada oscil·la entre el 41,4% i el 75,5% essent **l'Hospital Clínic el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall Hebron el que mostra una major participació durant l'any 2020**. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, els hospitals Clínic i Sant Pau presenten dades per sobre del 1%, valors que es trobarien fora dels estàndards de qualitat establerts (<1%). Pel que fa a la detecció de càncers, l'Hospital Clínic i l'Hospital de l'Esperança són els que han detectat un major nombre de càncers. El percentatge de reconvoatòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 2,4% de l'Hospital Vall d'Hebron i el 9,7% de l'Hospital Clínic.

Taula 5. Principals indicadors de procés en el total de cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2020.

	Hospital del Mar	Hospital de l'Esperança	Hospital Clínic	Hospital de Sant Pau	Hospital del Vall d'Hebron	Total
Població diana	11270	10657	14815	9182	4464	50388
Total exclusions	880	1173	177	210	289	2729
Total exclusions (%)	8,5	12,4	1,2	2,3	6,9	5,7
Invitades global	10390	9484	14638	8972	4175	47659
Participació global	6576	3932	6057	5367	3153	25085
Participació (%)	63,3	41,5	41,4	59,8	75,5	52,6
Invitades estrangeres	1277	701	*	*	*	1978
Participació estrangera	719	349	*	*	*	1068
Participació estrangera (%)	56,3	49,8	*	*	*	54,0
Invitades ¹	7740	5122	8127	7395	3334	31718
Participació regular	6093	3418	5053	5002	2920	22486
Participació regular (%)	78,7	66,7	62,2	67,6	87,6	70,9
Invitades ²	2650	4358	6511	1577	841	15937
Participació irregular	483	514	1004	365	233	2599
Participació irregular (%)	18,2	11,8	15,4	23,1	27,7	16,3
Mamografia fora del programa	1721	3419	2202	1598	439	9379
Taxa de cobertura (%)	79,9	77,5	56,4	77,6	86,0	72,3
Cribratge rutinari	6522	3894	5922	5248	3133	24719
Cribratge rutinari (%)	99,2	99,0	97,8	97,8	99,4	98,5
Controls avançats	23	11	99	84	2	219
Controls avançats (%)	0,3	0,3	1,6	1,6	0,1	0,9
Indicació reconvoatòria	286	235	590	387	76	1574
Indicació reconvoatòria (%)	4,3	6,0	9,7	7,2	2,4	6,3
Dones amb proves inv.	69	51	98	107	19	344
Dones amb proves inv. (%)	1,0	1,3	1,6	2,0	0,6	1,4
Càncers detectats	27	24	36	31	14	132
Detecció de càncer (‰)	4,1	6,1	5,9	5,8	4,4	5,3

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Conclusions

---

1. Activitat realitzada durant el 2020

- a. L'estat d'alarma de l'any 2020, va provocar una reducció del 50% en el diagnòstic de càncers.
- b. Tot i reduir-se la citació de les dones a la meitat, la participació global en el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona és del 52,6%, participació similar a la dels anys anteriors.
- c. La cobertura mínima coneguda és del 72,3% (és a dir, cribratge pel PDPCM i cribratge per altres vies, principalment, assistència privada).
- d. La participació de les dones estrangeres no difereix de les autòctones; tot i que hi ha variacions per zones (Ciutat Vella i St. Martí la participació és més alta en autòctones, mentre que a Gràcia i Sarrià-St. Gervasi és més alta en estrangeres).
- e. El percentatge de controls avançats (controls als 12 mesos) es situa en 0,9%, complint les recomanacions establertes en les guies europees (<1%).
- f. La taxa de detecció de càncers es situa en 5,3‰ essent la taxa similar en els darrers anys.

2. Estàndards de qualitat

- a. La participació segueix sent baixa en la majoria de districtes de Barcelona i, en global, lluny d'assolir els valors recomanats segons guies europees establert en un mínim del 65%.
- b. Els controls avançats es mantenen per sota del 1%, tal i com, s'estableix als estàndards de qualitat.

- c. La reconvocatòria ha augmentat sensiblement respecte d'altres anys (6,3%) i aquest any es troba per sobre dels paràmetres establerts (recomanació: inferior al 5%).

3. Activitat en els districtes en el 2020

- a. Segueix la tendència observada en la participació per districtes. Els de nivell socioeconòmic més desafavorit, presenten major participació. Per contra, aquells de nivell socioeconòmic més afavorit presenten menor participació.

Recomanacions

---

1. En la nova migració dels hospitals a una nova aplicació, recomanem que es millori el recull de les dades en aquells indicadors de procés, com ara la cobertura (mamografies fetes per una altra via externa al Programa) i en especial les dades referents a població immigrada.
2. Cal analitzar, conjuntament amb els hospitals, les mesures a millorar referents al global del Programa per tal de garantir una alta qualitat vers la població diana de la ciutat de Barcelona.
3. Des de l'Oficina Tècnica de Barcelona (ASPB) s'ha dut a terme, amb la col·laboració de tots els hospitals, un estudi sobre la cobertura del programa a la ciutat, del qual disposarem de dades durant 2022 i que ha de permetre aclarir algunes de les pràctiques de control mamogràfic fins ara desconegudes.

Annex

Taula 6. Resultat de final de procés de les dones de Sants-Montjuïc durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2020

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
3A Nou de la Rambla	1r cribratge	623	69	11,1	0
	2n o succes.	1465	1100	75,1	5
	TOTAL	2088	1169	56,0	5
3B Poble Sec-Montjuïc	1r cribratge	1322	294	22,2	3
	2n o succes.	1513	1131	74,8	11
	TOTAL	2835	1425	50,3	14
3C Dr. Carles Ribas	1r cribratge	757	203	26,8	5
	2n o succes.	1203	997	82,9	5
	TOTAL	1960	1200	61,2	10
3D Bordeta-Magòria	1r cribratge	1783	353	19,8	1
	2n o succes.	2263	1666	73,6	12
	TOTAL	4046	2019	49,9	13
3E Sants	1r cribratge	1161	227	19,6	3
	2n o succes.	1313	853	65,0	4
	TOTAL	2474	1080	43,7	7
3G Numància	1r cribratge	720	144	20,0	2
	2n o succes.	1237	879	71,1	4
	TOTAL	1957	1023	52,3	6
3H La Marina	1r cribratge	1033	242	23,4	2
	2n o succes.	1465	1142	78,0	6
	TOTAL	2498	1384	55,4	8
3I Sants Badal	1r cribratge	1565	238	15,2	1
	2n o succes.	1847	1173	63,5	4
	TOTAL	3412	1411	41,4	5
D3 SANTS-MONTJUÏC	1r cribratge	8964	1770	19,7	17
	2n o succes.	12306	8941	72,7	51
	TOTAL	21270	10711	50,4	68

Taula 7. Resultat de final de procés de les dones de Les Corts durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2020

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
4A Montnegre	1r cribratge	2063	333	16,1	1
	2n o succes.	1959	1288	65,7	9
	TOTAL	4022	1621	40,3	10
4B Les Corts-Pedralbes	1r cribratge	1644	219	13,3	5
	2n o succes.	1129	703	62,3	3
	TOTAL	2773	922	33,2	8
4C Les Corts-Hèlios	1r cribratge	2079	286	13,8	3
	2n o succes.	1880	1413	75,2	6
	TOTAL	3959	1699	42,9	9
D4 LES CORTS	1r cribratge	5786	838	14,5	9
	2n o succes.	4968	3404	68,5	18
	TOTAL	10754	4242	39,4	27

Taula 8. Sessions de presentació del PDPCM a dones que s'inicien en el programa (dones de 50 a 52 anys). Barcelona, 2020.

Districte (ABS cribratge 2020)	Data presentació PDPCM
Ciutat Vella (1A)	21 de gener
Eixample (2E, 2I, 2J, 2K)	29 de gener
Sants-Montjuïc (3B, 3E, 3G, 3I)	13 de gener
Les Corts (4A, 4B, 4C)	6 de maig ANUL·LADA
Sarrià-St. Gervasi (5D, 5E)	20 de maig ANUL·LADA
Gràcia (6C, 6D, 6E)	11 de febrer
Horta-Guinardó	16 novembre ANUL·LADA
Nou Barris (8C, 8F, 8K)	5 de febrer
Nou Barris (8H, 8I)	22 d'abril ANUL·LADA
Sant Andreu (9A, 9C)	8 de gener
Sant Martí (10A, 10B, 10C, 10D, 10G)	21 de gener

Les sessions anul·lades varen ser a conseqüència de la pandèmia de la Covid-19.

Referències

- 1 Servei Català de la Salut. Programa de detecció precoç del càncer de mama. Àmbit territorial de Ciutat Vella i Sant Martí. Barcelona; 1996.
- 2 Comissió Assessora de Cribratge de Càncer. El cribratge de càncer de mama: revisió dels beneficis i efectes adversos. 2014.
- 3 Pla Director d'Oncologia. Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020.
- 4 Pla Director d'Oncologia. Pla Director d'oncologia 2017-2019. L'Hospitalet de Llobregat.
- 5 Perry N, Broeders M, de Wolf C, Tornberg S, Holland R, von Karsa L. European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis. 4th ed. [Internet]. Luxembourg; 2006 [cited 2017 May 15]. Available from:
http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/cancer/fp_cancer_2002_ext_guid_01.pdf
- 6 Agència de Salut Pública de Barcelona. Butlletí Informatiu de l'Oficina Tècnica del Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama de Barcelona. Núm 1. Barcelona; 2006.

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

La Salut en xifres

Connectem
f **t** **y** **i** **n**

www.aspb.cat